

počasi sope in poskuša vzdigniti roko. Pa le rahlo jo more premakniti, tako je slab. — Od daleč se čuje zvonjenje kraguljčkov na konjski opravi.

»Hvala Bogu!« vzdahne Smuk, »vendar že prihajajo. Saj je pa tudi že zadnji čas. O moja polnočnica, kaj bo, če zamudim!«

V tem pridrčé sani.

»Moj sin, moj sin!« vikne gospodar ter pade na kolena k ranjencu.

»Potolaži se, Klanec, saj ne bo nič huđega. Ranjen je nekoliko, pa bo že bolje«, prigovarja učitelj Smuk.

Nagloma ga naložé na sani in oddrčé.

»Le gonite, možje. Jaz moram k polnočnici, ob službo sem, če zamudim.«

»Ne bo huđega ne, Smuk. Vsi ti moramo biti hvaležni, zakaj otel si življenje mlademu dečku.«

Pa Smuk je vendar le nestrpno pričakoval, da pridejo do vasi, že pri prvi hiši skoči s sanij in dirja v cerkev, da bi prišel še o pravem času.

V tem privedejo Drejka domov.

To vam je bil jok in žalost. Nič se ni zavedel, tako sta ga prevzela mrz in slabost.

Mati Klančeva je pa klečala ta čas v cerkvi in prosila za življenje in zdravje svojega deteta.

Čmrlji.

(Obraz iz prirode. — Piše Stánon.)

II.

Bilo je v zgodnji pomladi.

Vzbujalo se je uprav krasno, mlado jutro. Toplo solnčee je vstajalo izza gorá in ljubeznivo poljubljalo speče stvarstvo, kakor bi je hotelo dramiti iz krepčalnega nočnega spanja. Gosta megla se je razpršila pred solnčnimi žarki, in cvetoče rastline so se radovedno ozrle navzgor: čisto nebo se je razpenjalo nad njimi in gorka sapica je véla od juga, božajoč brsteče mladike po drevju. Z veselim ptičjim petjem se je vzbujalo vse stvarstvo.

Solnčni žarki so prodirali tudi skozi krivenčaste, razpokane veje starega velikana hrasta, stoječega na meji Jernejevega vrta; veselo so se spuščali pod hrastom na zemljo in objemali opolzlo, stlačeno in rjavo listje, ki je ležalo na debelo pod starim orjakom.

V nedeljo zjutraj je bilo. Zvonovi so vabili vernike k maši. Praznično oblečeni ljudje so hiteli mimo Jernejevega hrasta v bližnjo cerkev. — Takrat se je začelo nekaj gibati v stlačeni listni odeji pod hrastom. Rjavo listje se je privzdignilo, in iz trde postelje je vstal velik — čmrlj... Oziral se je okrog. Na vršičku bližnje smreke je drobil stržek, znaneč veselo pomlad, v grmu se je oglašal kos, po cvetju snežnobelih podlesnih veternic so brenčali različni hrošči, raz mali hribček pa so praznično doneli zvonovi — oh, vse je

bilo tako slovesno! Naš čmrlj se je hitro skopal v biserni rosi, sčesal si kožuh, omèl si oči in začel polagoma prilagati veličastnim glasovom zvonov: »bum, bum, bum!«

Kmalu je utihnil zvon, z njim je umolknil tudi naš čmrlj. — Zamislil se je. Tako je bil presenečen, da je moral zbirati svoje misli, da zvè, kaj se je zgodilo z njim tako nenadoma.

. . . . Rodil se je lani v začetku jeseni. Vsi služabniki in služabnice v domači hiši so mu stregli, da se je kaj lepo razvijal. V kratkem je prerastel svoje udane postrežnike. Z zadovoljnim brenčanjem je hodil po hiši in slišal, kako so si njegovi služabniki večkrat šepetali, stikajoč glave med seboj: »Kako lepo raste naša mlada matica!«

Čmrlji imajo namreč kakor čebele svojo matico, katera je kakor kraljica v čmrljevem domovanju. Kmalu se zavé mlada matica svoje višje časti in nekega dné ji izroči stara, betežna matica svoje gospodinjstvo. Začela je s svojim hripavim glasom: »Tudi jaz sem bila včasih mlada ko ti, oh, to je bilo lani, davno, davno . . . Letos sem gospodinjila celo leto, in sreča in mir sta kraljevala v naši čislani hiši. Sedaj sem stara, vidiš: moči mi pojemajo, zapušča med vid in sluh, noge se mi tresejo in grlo mi je postalo hripavo. Moje življenje se bliža koncu. — Zatorej odločujem tebe za svojo naslednjico in gospodinjjo v hiši našega rodu. Gospoduj v njej po mojem vzgledu marljivo, skrbljivo . . . Kadar poneha ta hudobni jesenski dež, takrat ti še pokažem, kako delaj v drugi pomladi hišo in celice, kako nabiraj méd in si vzrejaj delavke, a zdaj me pusti, da malo zadremlem, uh, uh, uh . . .«

In mlada matica je odšla z zavestjo gospodinjne od starke in si začela ogledovati gospodinjstvo. — Poznejše jo je starka naučila vsega, kar mora znati kraljica čmrljev.

Prišla je pozna jesen. Mrzla burja je vihrala in trgala ormenelo listje raz drevje. Mraz je pritiskal, da je zemlja zmrzovala. — Takrat so bile doštete ure stari matici. Tudi delavke in samci so se začeli klatiti okrog klaverni in pobiti. Vsak dan je zmanjkalo katerega izmed njih. Slednjič je ostala mlada matica sama. Bilo ji je dolgčas, postala je zaspana in zeblo jo je, zelo zeblo. Zato je pustila zapadli dom in se zarila pod Jernejevim hrastom v zemljo . .

Spala je dolgo, dolgo, dokler je ni prebudila vesela palčkova pesen. Sedaj sedi na rjavem listu in premišlja svoje mlado življenje. V tem se spomni starkinih nauk in sklène, da si napravi tako urejeno domačijo, kakoršno je imela lani čmrljeva družinica.

Zatorej razpne nemudoma svoja okorna krila in se vzdigne v zrak. Čez golo grmovje, ki mejí Jernejev vrt, leti na osojno reber, spuščajoč se od časa do časa na zemljo. Natančno pregleduje grude, kotanje, male grme in omejke. Toda noben kraj se ji ne zdi pripraven za prihodnji njen zarod. — Slednjič prileti pod velik leskov grm. Suha trava in mah pokrivata zemljo pod grmom. Naša matica se spusti v travo. Skrbno brenčeč preiskuje tla, na katerih leži tu in tam kak orjavél leskov list. — Nič pripravnega! — Pač! Glej, tu je v zemlji mala jamica, iz katere so otroci jeseni izpulili kamen in ga spustili globoko dol v dolino. Ta jamica je kakor nalašč za skromno čmrljevo hišo.

Teh mislij je tudi naša matica. Z zadovoljnim brenčanjem preméri nekolikokrat vso jamico, potem se vzdigne v zrak, obleti v treh velikih kolobarjih grm, hoteč si menda zapomniti izbrano mesto, in odbrenči dalje.

Leteč mimo krivenčastega gabra začuje na njem čmrljevo brenčanje. Ozre se in zleti na drevo. Na rjavem listu, ki je trdovratno obvisel na gabru, zapazi drugo matico. Naglo se ji pridruži in ji zašepeče nekaj na uho. Nato se dvigneta obé in letita dalje. Na belem cvetju podlesnih veternic zapazita jedno izmed svojih sester že pri delu. — Spala je bolj na prisojnjem kraju, zato se je prej vzbudila. — Z zamolklim, prosečim brenčanjem dobita tudi njo za svoj namen, in hajdi! odbrenčé vse tri proti velikemu leskovemu grmu. Tu se spusté v suho travo in takoj se prične — grajenje čmrljeve hiše.

Kaj zanimivo je gledati te priproste stavbiteljice. Prva matica, kateri se dela dom, se vstopi v jamo in potrga najprej vsa stebila, rastoča po stavbinskem prostoru. Njeni pomagalki pa se razvrstita v malih razdaljah od jamice. Najbolj oddaljena začne nato nabirati suh mah in drobno travo; s sprednjimi nogami spravlja nabrano pod-se, a z zadnjimi je poriva pred sledečo matico, katera oddaja ves stavbinski materijal na enak način domačici v jamo. In kako spretne so vse pri tem delu! Zdi se ti, da gledaš marljive delavce pri kakšnem imenitnem stavbinskem podjetju.

Kmalu je sestavljena iz nanesene trave in zbranega mahu umetna krogla, z votlino v sredi in vhodom od strani. Ptuji pomagalki sta končali svoje opravilo in odletita proč. Domačica pa prehódi nekolikokrat novi dom, pritrđi tukaj bruno, tam zboljša streho, pomete vhod in znese iz hiše drobno prst, ki se je bila pri delu nasmetila po hiši. Nato je končan čmrljev dom.

Sedaj se šele spomni domača matica, da je lačna. V bližini je nekaj prvih pomladanskih cvetlic. Spusti se torej na nje, in veselo se oglasi njena zamolkla pesen — znamenje, da ji gré sladki méd v slast.

Ko se zopet povrne domov, napolnjen je njen košek na zadnji nogi do vrha s cvetnim prahom. Tudi od svojega kosilca si je prihranila nekaj sladkega medu med žlezami na zadku. Vzame torej nekoliko cvetnega prahu iz koška, zmoči ga s kapljico medu, vse skupaj zgnete s sprednjimi nogami, pomaga s kleščami in skoro je narejeno dno za prvo zibelko — za prvo celico.

Sedaj nastopi čas neumornega dela, nabiranja, gnetenja in zidanja. Nekaj dnij, in marljiva matica gleda z veseljem in ponosom na kakih osmero rumenkastih celic, katere je že napolnila z médom in vložila vanje drobnih jajčec, iz katerih naj izlezejo v malo dneh čmrlji, ki bodo razširjali dom in slavo čmrljevega rodu pod leskovim grmom.

Z zamolklim brenčanjem hodi matica ob dolgi vrsti rumenih celic. — Zunaj se spušča tema na pomladansko prirodo. Podnevno ropotanje jenjuje, rahlo cvetje zapira skrbno svoje čaše, na vrhovih gorá umira zadnji žarek — tudi matica je trudna ter se spravlja k počitku. Previdno obhodi še jedenkrat vso hišo, pregleda, ali je vse v redu, in zadovoljna z vsem se vleže na trdo posteljo. Zamolklo brenčanje potihne: matica spi . . .

